

A NAGYKAPOSI MAGYAR KÖZÖSSÉGI HÁZ KIADVÁNYA, 8. évfolyam, 1. szám, 2020. június 30.

Megmaradunk, mert itthon vagyunk!

„Sokan jelentkeztek már, hogy szívesen elföldelnék Magyarországot. Ők kapaszkodtak össze, hogy eltüntessenek bennünket a föld színéről. De mi makacs népség vagyunk, sohasem voltunk hajlandók részt venni a saját temetésünkön. A dédapáink sem adták föl. Nem térdeltek le, és nem kértek kegyelmet. Talpon maradtunk és kibírtuk. Kibírtuk a vagonvárosokat, a náci lágereket, a szovjet gulágot, a kitelepítéseket, Csehszlovákiát, Jugoszláviát és Ceaușescut. Ma már nincs se Csehszlovákia, se Jugoszlávia, se Szovjetunió. Nincs már se brit, se francia birodalom. S ami megmaradt belőlük, az éppen most vergődik bosszút álló gyarmataik multikulturális szorításában. A történelem igazságtételét a legnagyobbak sem kerülhetik el. S ahogy igaz, hogy összenő, ami összetartozik, úgy igaz, hogy ami nem tartozik össze, az szét is esik. Jól mondták száz évvel ezelőtt: mi még ott le-

szünk azok temetésén, akik bennünket akartak sírba tenni. Mi, magyarok viszont maradunk, akárhogy fordul is a szél. Megmaradunk, mert itthon vagyunk. Itthon vagyunk, és ezért megmaradunk. A magyarság az emberi szív módjára hol összehúzódik, hol kitágul, de lényegében ezeregy száz éve ott él, ahol a nagy államalapítók kijelölték a helyét. Méltósággal őrizzük a Kárpát-medencét, amely küldetésünk is. Minden megszülető magyar gyermek újabb őrhely is. Mi nem szabdadjuk, nem gyötörjük, nem árusítjuk ki, hanem megtartjuk a Kárpát-medencét. Egy olyan nép önbizalmával és tartásával kell élnünk, amely tudja, hogy többet adott a világnak, mint amit kapott tőle. Teljesítményünk feljogosít bennünket a történelmünk folytatására. S nekünk, maiaknak azt is tudnunk kell, hogy voltak már rosszabb határaink is, mégis itt vagyunk. Csehszlovákia és Jugoszlávia helyett kaptunk szlovákokat, szlovéneket, horvátokat, szerbeket. Azzal a

Szlovákiával, Szerbiával, Horvátországgal és Szlovéniával, amely büszke nemzeti mivoltára, örömmel építjük a közös jövőt. A történelem megadta az esélyt, talán az utolsó, hogy a közép-európai népek új korszakot nyissanak, a nyugatról és keletről fenyegető veszéllyel szemben megvédjék magukat, és együtt emelkedjenek föl. Az elmúlt tíz évben bebizonyítottuk a szomszédainknak, ha a magyar nemzetrészek életerejéje összeadódik, az nemcsak nekünk jó, hanem nekik is. Csak az államnak van határa, a nemzetnek nincs. Ez a törvény. Van, aki megértette, és van, aki nem. Akik még nem, jobban tennék, ha sietnének, mert fogytán az idejük.

/Részlet Orbán Viktor 2020. június 6-án, Sátoraljaújhelyen elmondott beszédéből/

ESTERHÁZY EMLÉKÜNNEPSÉG 2020

Esterházy János (1901-1957) a szlovákiai magyarság két világháború közötti politikai vezetője volt. A második világháború után letartóztatták és a csehszlovák hatóságok átadták a Szovjetunióknak, ahol koholt vádak alapján kényszermunkára ítélték és a Gulágra küldték. A szlovák Nemzeti Bíróság 1947-ben halálra ítélte a fasisztákkal való együttműködésért. Később elnöki kegyelemben részesült és életfogytiglant kapott, majd ezt egy általános amnesztia során huszonöt éves börtönbüntetésre módosították. Március 8-án a morvaországi Mírov börtönben halt meg.

A Rákóczi Szövetség március 8-án, vasárnap 10 órától az Országház Felsőházi termében emlékezett Esterházy János mártírsorsú felvidéki politikusra. A Rákóczi Szövetség 1991 óta minden évben, így idén is Esterházy János életműve és személyisé-

ge előtti tisztelegve Esterházy-díjat adományozott olyan személyeknek és intézményeknek, akik és amelyek a felvidéki magyar közösségek szolgálataiban kiemelkedő tevékenységet fejtettek ki, illetve a mártír sorsú politikus szellemi örökségének megőrzéséért és megismertetéséért példamutató munkát végeztek. Az idei emlékűnnepség keretében Esterházy-díjban részesült Bíró László, római katolikus püspök és František Lizna, csehországi jezsuita szerzetes pap.

Az emlékülést Gulyás Gergely, Miniszterelnökséget vezető miniszter nyitotta meg. „Esterházy János felvidéki politikus öröksége egyszerre egyetemes és nemzeti, mindenütt és mindenkitől főhajtás illeti, ahol és akinek megkérdőjelezhetetlen érték a szabadság és az emberi méltóság” - mondta a Miniszterelnökséget vezető miniszter. Gulyás Gergely

kiemelte: Esterházy János politikája racionális számítások szerint kudarcra volt ítélve a kommunizmus idején. „Ő azonban nem a sikeresség, hanem tetteinek örök mérce szerinti helyessége alapján cselekedett.”

Méltató beszédet mondott Soltész Miklós, egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár, valamint Sajgó Szabolcs, jezsuita szerzetes, a Párbeszéd Háza igazgatója.

Az ünnepség után a Duna Palotában a Rákóczi Hálózat éves közgyűlésére került sor. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke és Herczegh Melinda, a Herczegh Károly Alapítvány társalapítója is. Mindkét rendezvényen Ung-vidéket Gabri Rudolf, a Nagykapos és Vidéke Társulás elnöke képviselte.

-szerk.-

Ősök földje, Ung-vidék

Az „Útikalauz magyaroknak” című programsorozat a Kárpát-medence magyarok lakta térségeit igyekszik közelebb vinni az érdeklődőkhöz. Régióknak 2020. február 21-én „Ősök földje, Ung-vidék” címmel mutatkozott be Budapesten a Duna Palotában székelő Magyarság Házában.

A felkészülésre szánt idő rövidege ellenére, a nagykaposi Magyar Közösségi Ház munkatársai és önkéntesei igyekeztek minél színvonalasabb kulturális és ismeretterjesztő programot összeállítani. Beszerezték a gasztronómiai bemutatóhoz szükséges házi készítésű termékeket és összeállítottak egy kollekción helytörténeti könyvekből, újságokból, házi szöttekből és festményekből.

Az előadások keretében bemutatásra került Ung-vidék „szellemisége”, azaz történelme és történelmi helyszínei, mint Szelmenc, a kettézárt falu, a ruszakai Dobó István, a hős várvédő, Imreg és Sujánszky Eusztach, az aradi vértanúk gyóntatója. Az érdeklődők megismerkedhettek Ung-vidék központjával, Nagykapossal, a nagykaposi magyarsággal valamint a Magyar Közösségi Ház Erdélyi János Emlékmúzeumában helyet kapó „jeles nagykaposiak” -Erdélyi János, Mécs László, Herczegh Géza, Erdélyi Zsuzsanna, Skultéty Csaba és Géczi Lajos- életével és munkásságával.

Az imregi Bazsarózsa Ifjúsági Táncsoport és a közel negyven éve működő hagyományörzők előadásában szerepeltek Ung-vidéki és imregi játé-

fűzések, karikanóták vagy a felvidéki értéktárban szereplő imregi karikázó. A nagy sikerű kulturális programot az Imregen tevékenykedő Petőfi Sándor Program ösztöndíjasa, Fekete Krisztián által létrehozott népi zenekar előadása zárta. Az előadások után felkínált kulturális termékek és házi készítésű helyi gasztronómiai különlegességek -házi kenyér, lekvárok, szörpök, pálinka, sör, szalonna, kolbász, béles, sárga túró, töltelék- szintén nagy sikert arattak.

A Magyarság Háza igazgatója, Csibi Krisztina szerint a rendezvény által nem csak az emberi kapcsolatok lesznek szorosabbak, hanem el is látogatnak régiókba az érdeklődők. Még inkább élénkül az a vérkeringés, ami az anyaországi magyarok és a Kárpát-medencei magyarok között már működik. A rendezvényen részt vett az Emberi Erőforrások Minisztérium miniszteri biztosa, Petneházy Attila is, aki elmondta, hogy 2020 a Nemzeti Összetartozás Éve a parlament jóvoltából. Közös kincsünk, közös magyar kultúránk bemutatása és megismertetése egymás között most még fontosabbá vált az idei évben.

A rendezvényt más jeles személyiségek is megtisztelték jelenlétükkel, mint Herczegh Melinda, Nagykapos díszpolgára, Petneházy Gyula, egykori kijevei nagykövet, T. Erdélyi Ilona, irodalomtörténész, Erdélyi Zsuzsanna leszámazottai és más Ung-vidékhez kötődő személyek.

Gabri Kornélia

Tompa Mihály Országos Verseny és Én Ujságom kiállítás Nagykaposton

2020. február 27-én zajlott a Tompa Mihály Országos Verseny járási fordulója a nagykaposi Magyar Közösségi Házban, melyen a környező magyar alapiskolák diákjai vettek részt. A szaválók vers és próza kategóriában mérettették meg magukat, korcsoportok szerint. A versenyen összesen 43 tanuló vett részt.

A rendezvény keretében nyitották meg az Én Ujságom című kiállítást is a szervezők. A Pósa Lajos Társaság által megszervezett tárlat molinókon mutatta be a 130 évvel ezelőtt, 1889 decemberében a 6-10 éves korosztály számára indult legnépszerűbb magyar gyermek folyóiratot. Pósa Lajos Benedek Elekkel egy olyan hetilapot kezdett el szerkeszteni, amely a legnagyobb kortárs írókat nyerte meg, és a minőségi magyar gyermekirodalom bölcsőjévé vált. A tárlatot a résztvevők a verseny helyszínén, a Magyar Közösségi Házban tekinthették meg.

Sajnos az időközben kialakult koronavírus járványhelyzet miatt a Tompa Mihály Országos Verseny további fordulóit elmaradtak, örömhír azonban, hogy felvetődött egy Tompa Mihály Gála megvalósítása az őszi időszakban, ahol a legügyesebb versenyzők megmutathatják majd tehetségüket. Addig is minden résztvevőnek felkészülésükért, lelkes részvételükért és helytállásukért gratulálunk!

Vályi Edit

A járványhelyzet falak közé zárta az alapszervezet lelkes és tevékeny tagjait. Ám a vírus nem szabott határt az alkotni vágyó léleknek.

Mínt hogy a Bercsényi Miklós Csemadok Alapszervezet Kaposkelecsény, Ung-vidék, de Bodrogköz magyarságát is megszólítani és elérni óhajtott, olyan tevékenységet, illetve programot szerettek volna létrehozni, mely magyar nyelvű, a két régióra nézve is egyetemes és a magyar kultúra szolgálatában áll.

Az alapszervezetet Petőfi Sándor ösztöndíjasként segítő Balázs Lilla, azzal az ötlettel állt elő, hogy a Géczy Lajos tanár úr által összegyűjtött meséket és mondákat egy mesés rajzpályázat keretén belül újra megismertténék az ungi és bodrogközi s, ha lehet, akkor az egész felvidéki közösséggel is.

Az ösztöndíjas elmondása szerint, ha a székelyeknek van legendáriumuk, melyet oly sokan ismernek, akkor az ungi emberek meséit és mondáit, még oly sokan is megismerhetik!

Nem volt mód felmérést végezni az ungi családoknál: kinek pihen a könyvespolcán az Ungi népmesék és mondák c. gyűjtemény. Így előzetes felmérések nélkül munkába fogtak: e-mail címet alkottak a mesés rajzpályázathoz. Ahova a tetszőleges technikával elkészített rajzok fényképeit várják 2020. szeptember 20-ig. Illetve ha bárkinek kérdése merülne fel a rajzpályázattal kapcsolatban, ezen az e-mail címen éri el a szervezőket: ungvidekimesek@gmail.com. Mínt hogy a meséket valahogy el kellett juttatni a célközönségnek, így youtube-csatornát hoztak létre Ung-vidéki mesék és mondák név alatt. A videókat a járvány ideje alatt a négyfal közé és a számítógép elé kényszerülő felnőttek, fiatalok és gyerekek elé szerették volna vinni – ezt a lehetőséget a Facebook közösségi hálója adta. A mesés rajzpályázatnak tehát a közösségi médiában is helye lett. Követőinek száma jelenleg 304, a legtöbb embert (1500) elérte bejegyzésük pedig az ungi mese-mondókat bemutató képsorozatok. -szerk-

TOVÁBBRA IS LENDÜLETBEN! avagy MI ÚJSÁG A PROJEKTEK TERÉN?

A 2020-as évet az elmúlt hónapok járványveszélye ellenére a Nagykapos és Vidéke Társulás sikeresen indította, mivel több határon átnyúló projekt új lehetőségeket, fejlesztéseket, kihívásokat és feladatokat hozott.

Az újévet rögtön egy új pályázattal indítottuk, mégpedig az Interreg V-A SK-HU Együttműködési Program által kiírt Foglalkoztatási célú térségi akcióterv (TAPE), összesen 8 projektjéből felépülő „A jövő a múltra épül. Az ipari kender feldolgozásán alapuló, határon átnyúló gazdasági fejlődés” c. projekt egyikével. Az „Együttműködés és koordináció – A kender jövője /Future in Hemp CCP” elnevezésű projekt a másik 7 projekt tevékenységeinek koordinálására, az eredményeik kommunikálására szolgál, melyet a budapesti Nemzetstratégiai Kutatóintézetrel karöltve fogjuk végrehajtani.

A TAPE projekt egészének általános célkitűzése a negatív irányú demográfiai folyamatok mérséklése, visszafordítása. Ennek érdekében a következő tevékenységeket valósítja meg:

- a határon átnyúló munkaerő mobilitás javítása azzal, hogy megépül a Nagyrozvány és Nagygyéres településeket összekötő út
- helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése, amely lehetőséget biztosít versenyképes termékek piaci bevezetésére, új munkahelyek teremtésére. Ezt a kulcstevékenységet a következő projekt tevékenységek mozdítják elő: kendermag és kenderkóro feldolgozására alapozott gyártásfejlesztés; az ipari kenderre alapozott termelés és értékesítés infrastruktúrájának fejlesztése; feldolgozóipari, foglalkoztatási tudásmegosztási program.

Azt, hogy egy projektötlettől a megvalósításig milyen hosszú út vezet, nagyon jól tükrözi a 2017 novemberében a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon átnyúló együttműködési program 2014-2020 keretében benyújtott „THE CROSS-BORDER CULTURE ART SPACE (CBCAS) – Határokon átnyúló kulturális művészeti tér” című pályázatunk. Ugyanis, a már szinte feledésbe merült pályázatról 2019 szeptemberében döntöttek és javasolták támogatásra. Az eltelt idő miatt szükséges volt a projekt tevékenységeinek újragondolása, frissítése és végre 2020. május 15-től a nyíregyházi székhelyű Kárpátok Művészeti és Kulturális Egyesület valamint a beregszászi székhelyű Pro Cultura Subcarpathica szervezetekkel közösen megkezdhetjük a projekt megvalósítását.

A projekt célja a 3 kulturális szervezet együttműködésének erősítése az idegenforgalom-központú kulturális termékek fejlesztése terén, hozzájárulva a régió lakosságának társadalmi, gazdasági fejlődéséhez és jólétéhez. Ezen kívül ez az együttműködés elősegíti a helyi kultúra előmozdítását és a Magyar Közösségi Ház felújítását. A projekt várható eredményei:

- 3 CBCAS kulturális központ jön létre Beregszászon, Nagykaposon és Nyíregyházán;
- a központok kulturális programokat és turisztikai látványosságokat fognak kínálni a látogatók számára;
- a kulturális vezetők és a helyi termelők a projekt keretében megvalósuló képzések révén megszerzik a turisztikai termékfejlesztési és marketing készségeket;
- feltérképezzük és népszerűsítjük a turisztikai látványosságokat;
- a megvalósuló határon átnyúló kulturális eseményeken / programokon keresztül bemutatjuk kulturális örökségünket (42 kulturális esemény és tevékenység a projektben).

Harmadik projektünk megvalósításának kezdetét a kialakult járványügyi helyzetre való tekintettel kénytelenek voltunk elhalasztani 2020 szeptemberére. Ennek ellenére lelkesen várjuk az Interreg V-A Szlovákia – Magyarország Együttműködési Program Kisprojekt Alapjából támogatott „Innovatív programok az IT ökoszisztéma szereplőinek határon túli együttműködéséért / Innov-IKT” című projektet, melyet az egri INNTEK Innovációs és Technológiai Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal közösen valósítunk meg. Projektünk közvetlen célja, a szlovák-magyar határmenti régió IT-szektorának szereplői közötti együttműködések szélesítése, mélyítése. A szektor jövőbeli szereplőit, azaz a jelenlegi középiskolai diákokat, egyetemi hallgatókat is megszólítjuk, bevonjuk az egyes projektelemegekbe. Ennek eszközeként olyan innovatív, modern formátumú szakmai programokat, versenyeket honosítunk meg, olyan újszerű műfajokat vezetünk be (pl. hackathon verseny), amelyek megkövetelik a résztvevőktől az interaktivitást, az együtt gondolkodást, a kötetlen és gyors kommunikációt. Az innovatív IT rendezvényeknek köszönhetően, a programokba bevont résztvevők, azaz az IT ökoszisztéma tagjai személyesen is találkozhatnak és megismerhetik egymást, a különféle programokon kötetlen kapcsolatfelvételekre kerülhet sor. A programok során kialakuló baráti és szakmai kapcsolatok eredményeként mind a fizikai, mind az online térben megkezdődik vagy elmélyül a kapcsolattartás, az együtt gondolkodás, a hatékonyabb közös munka.

Az egyes projektek megvalósítása nemcsak szervezetünkre és intézményünkre, de a régió projektek által érintett lakosságára is nagy hatással lesz, hiszen régi/új tevékenységeket, új ismereteket, új együttműködések, új lehetőségeket, új barátságokat és nem utolsósorban városunk és Ung-vidék hírnevének terjesztését hozzák magukkal.

Lakatos Denisza

Nemzeti Összetartozás Napja az Ung-vidéken

A Trianoni békediktátum századik évfordulójáról emlékeztek meg 2020. június 4-én a nagykaposi városháza előtti téren álló Turul-emlékműnél.

A megemlékezés -melynek szervezője a Csemadok Nagykaposi Alapszervezete és a Magyar Közösségi Ház volt- délután fél 5-kor harangzúgással kezdődött. Majd Petneházy Attila, a magyar-magyar kulturális kapcsolatokért felelős miniszteri biztos felolvasta egy korabeli magyar lap cikkét arról, hogyan fogadta 100 évvel ezelőtt Budapest a trianoni döntést, miként állt meg azon a fekete pénteken az élet, hogyan vonult fel némán, megilletődve az Andrassy úton a zaklatott tömeg. Ezt követően Fazekas Lídia, az Erdélyi János Alapiskola igazgatónője szavalt el Kárpáti Piroska Üzenet Erdélyből c. versét. Bár a románok a szerzőjét felakasztották, a vers megélhette, hogy végre szabadon elszavallhassák. Ünnepi beszédet Bálint Annamária, a Csemadok Alapszervezet vezetőségének tagja mondott, aki kifejtette a békediktátum magyarokra vonatkozó igazságtalan következményeit és a jövőre vonatkozóan ezeket a kérdéseket tette fel az emlékezőknek: Megértettük-e már, hogy fogyunk, és el fogunk fogyni, ha saját közösségünket tovább forgácsoljuk? Látjuk-e már, hogy nem vagyunk abban a helyzetben, hogy bárkinek megengedjük, hogy az egyéni érdekek vezessék sorsunkat a közösségi, nemzeti érdekek helyett? Tudjuk-e, hogy sikeres és fényes lehet a 21. század, de csak összefogva és egyenes gerinccel?

Majd ismét Petneházy Attila ünnepi gondolatai következtek, aki mondandóját az összetartozás fogalma köré építette. Az ünnepség alatt a Cantabile Kamarakórus énekelt. A műsor zárásaként a szervezetek és intézmények megkoszorúzták a Turul-emlékművet.

A Nemzeti Összetartozás Napjáról a századik évforduló kapcsán az Ung vidék más településein is megemlékeztek. Kaposkelecsényben a vendég szintén Petneházy Attila volt, a megemlékezésen fellépett Balázs Lilla, a 6. Mécs László cserkészcsapat, imát mondott Pospisil Miklós lelkész, majd őrtüzet gyújtottak. Csicszerben a helyiek ünnepi műsorral emlékeztek meg a gyászos évfordulóról, Mátyócon pedig szintén őrtüzet gyújtottak.

Gabri Kornélia

Eseményeink képekben

Tapasztalatszerző látóút a CULTNET projekt keretében

Három folyó két ország egy régió című pályázaton keresztül kezdett határon átnyúló együttműködésbe a Nagykapos és Vidéke Társulás és a Sárospataki Kultúra Alapítvány. A határ mentén lévő kulturális szervezetek, közintézmények kapcsolati hálózatának kiépítését tűzték ki célul, hogy segítsék a szervezetek közti együttműködést. Ennek egyik eleme volt egy tapasztalatszerző csempreprogram megvalósítása. A projekt keretén belül február 22-én vágunk neki egy mikrobusszal a Cigánd-Sárospatak-Hercegkút körútnak.

Első állomásunk Cigándra vezetett, ahol megtekintettük a Bodrogi Múzeumportát. A múzeum a térség legnagyobb és legaktívabb néprajzi múzeuma, amely Cigánd és a Bodrogi kultúrális, néprajzi és történelmi értékeit jeleníti meg. A helytörténelmi tárlaton részletes betekintést nyertünk a város múltjába. Továbbá megismerkedhettünk Kántor Mihály, egykori tanító hagyományörző munkásságával.

A múzeum körül létrehozott fejlesztések közül a legjelentősebb elem a Sőregi-ház felépülése, amely az ország egyik legmodernebb néprajzi kiállítását mutatja be interaktív eszközökkel. A házigazdák vendégszeretetének köszönhetően megízlelhettük -frissen elkészítve- a hungarikumnak számító cigándi apróbelest.

Cigánd után Sárospatakra vezetett az utunk. Mivel a sárospataki Művelődés Háza jelenleg felújítás alatt áll, ezért az Újbátya Rendezvénycentrumban gyűltünk össze, ahol először megebédeltünk. A Művelődés Ház igazgatója, Csatlós Katalin tájékoztatásából megtudhattuk, hogy a korszerűsítés miatt a közművelődési programok többségét a Rendezvénycentrumban tartják, különböző csoportok itt kapnak helyet a működésükhöz, majd ismertette a fejlesztés jelenlegi állapotát.

Kiruccanásunkat Hercegkúton zártuk, ahol a községvezető, Rák József fo-

gadott minket. Majd megtekintettük a tájházat, amely a sváb közösség korabeli tárgyait, emlékeit, eszközeit mutatja be. A korabeli tárgyakat, emlékeket bemutató tájház 2006-ban teljesen leégett. A hercegkúti közösség példátlan összefogását jelzi, hogy a 2007-es építészeti rekonstrukciót követően egy új, hasonlóan gazdag gyűjteménnyel rendelkező tájház létesült. A hercegkúti lakosok által hosszú évtizedeken át őrzött, majd a tájház korhű berendezése céljából, közös érdekből felajánlott bútorok, eszközök, okiratok mindegyikéhez személyes emlékek fűződnek. Hercegkúton különleges esztétikai látványt nyújtanak az emeletes pincesorok, amelyek a népi építészeti remekeiként vannak számon tartva. Pincelátogatásra és borkóstolásra is nyílt lehetőségünk. Egy kiadós vacsorával zártuk a napot a hercegkúti községvezetővel.

Mindenki nagy élményekkel gazdagodott a körút során.

Gabri Lóránt

A leleszi premontrei apátság története

a 2014. júniusi számban megkezdett könyv folytatása

A jobb oldali freskó két nőalakot ábrázol a fejük körül glóriával, a hátuk mögött pedig egy épület tűnik fel. A bal oldali alak, Árpád-házi Szent Erzsébet egy meztelen gyermeket öltöztet, utalva áldozatvállalására, adakozására, szegények gyámoltójára. A mellette lévő alak kilétének megállapítása már nehezebb, mivel épp a kezében lévő attribútumokat fedi el a vakolat. Erzsébet II. András lánya volt, és köztiszteletnek örvendett egész Magyarországon. Édesanyja a merániai Gertrudis. Novotná szerint a másik nőalak Szent Hedvig, Gertrudis testvére, így II. András és felesége földi maradványainak lévén, mindketten kapcsolódnak Leleszhez.¹ Gertrudis királyné nem volt közkeletű alakja a magyar történelemnek, ezért valószínűbb Kalinová és Žažová állítása, miszerint mindkét alak Szent Erzsébetet ábrázolja jótékonykodás közben. A háttérben megjelenő épület pedig az az ispotály,

melyet Erzsébet alapított Marburgban szegény és elesett betegek számára.²

A festmények könnyed, elegáns figurastilusa, mint erre Josef Krása utalt, nem az internacionális gótika általánosan elterjedt csehországi mintápeire, hanem az itáliai, talán a dél-tiroli falfestészet udvari stílusára, például Runkelstein várának, vagy a trentói Adlerturm falképeinek stílusára emlékeztet.³

Az előző fejezetben említett Ippisch-féle „átalakítás” nyertese kétségkívül a kápolna és rajta keresztül pedig az utókor. Az újjáépítés a mai kápolnát teljesen megszüntette volna, és a templom keleti részébe helyezte volna át. A földszinti részt nagyszobává, az első emeletit jegyzői és hivatali iktatóvá, a második emeletit pedig hálósobává alakította volna át.⁴ Adódnak a történelemben helyzetek, amikor a megvalósulatlan tervek érik el valódi céljukat. A véletlen

vagy az isteni gondviselés az egyik legpompásabb kincset őrizte meg számunkra, a Szent Mihály-kápolnát.

A templom

A templom egyhajós, hosszú szentélyű, csak diadalív által tagolt. A torony a hajó délnyugati sarkához illeszkedik. A szentély keleti fekvésű, déli részén hármastól ülőfülke található. A három csúcsívbe orrtagos lóherével illeszkednek. A nyílásokat háromszögű, kúszólevelekkel díszített és keresztvirággal koronázott ornatok zárják. A hajó és a szentély három-három, szakaszos négyosztagú keresztboltozatát gyámokban végződő oszlopok hordják. Csak a szentélyzáródás hat oszlopa ér le a padlóig. A gyámok a hajóban leveles díszűek, a szentélyben árkados kiképzésűek. A záróköveket az oltártól nyugatra Isten báránya, lobgallérba ágyazott fej és kétsoros rozetta ékesíti.

A boltsüvegeket a szentélyben kelet-nyugati irányban a következő festmények díszítik. Két-két boltsüvegen monogramok: IHS – Jézus nevének rövidítése, INRI – a názareti Jézus, a zsidók

királya. Krisztogram – Krisztus nevének rövidítése, a két keresztet szár a görög Ieszuosz Khrisztosz kezdőbetűi, a közepén látható P a Pantokrátor, azaz a Világ Ura első betűje. AMR – Szűz Mária nevéből készített monogram. A következő négy boltsüvegen a négy evangélista szimbóluma: a szárnyas angyal Máté, a szárnyas oroszlán Márk, a sas János, az ökör Lukács evangélista jelképe. A következőn püspöksüveg kettős kereszttel és pásztorbottal, a szemközti süvegen pápai szimbólumok. Közvetlenül a diadalív előtt Krisztus kinszenvedésének eszközei: a lándzsa, a nád, az ecetes szivacs és a Jézus arcát őrző Veronika kendő. A baloldalon pedig Krisztusi jelképek jelennek meg: kereszt, horgony, lángoló szív és a palmaág.

A diadalívtól nyugatra rozettaszerű festmények láthatók két pár kivételével, amelyeknek a gótikus feliratán a Szent Kereszt nagypénteki hódolatának egyik latin szövege olvasható: „*Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pependit. Venite adoremus!*” Jelenése: „*Íme, a kereszt fája, melyen a világ Üdvössége függött. Jöjjetek, imádjuk!*”⁵

5 Éneklő egyház 1991:1423-1424

2 uo.
3 Marosi 1987
4 Kalinová 2012

1 Juránková 2012

Rólunk írták . . .

Csendes megemlékezés Nagykaposon az 1848/49-es forradalom és szabadságharcról

felvidék.ma, 2020.03.15.

Március 15-én az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc kitörésére emlékezünk. Ilyenkor immár hagyományosan Kárpát-medence-szerte ünnepi megemlékezéseket, koszorúzásokat tart a magyarság, ebbe az idei ünneplésbe azonban beleszólt a koronavírus-járvány, aminek következtében a nyilvános megemlékezések, nagy tömegeket vonzó összejövetelek elmaradnak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne emlé-

kezhetnénk méltósággal, hiszen az igazi érzelmeknek nem a külsőségekben kell megnyilvánulniuk.

Bár országszerte – így Nagykaposon is – elmaradtak a nyilvános március 15-i megemlékezések a kialakult járványhelyzet miatt, a Csemadok helyi szervezete mégis fontosnak tartotta csendesen megemlékezni a forradalom évfordulójáról.

A helyi szervezet két-két tagja is ellátogatott a megemlékezések egyik központjának számító Petőfi-szoborhoz. A Csemadok Erdélyi János Vegyes Karának képviselőjében Kórka Terézia és Bacskai László, az alapszervezet vezetősége képviselőjében pedig Gabri Kornélia és Gabri Rudolf helyezte el az emlékezés virágait a Petőfi-emlékműnél. A többiek otthonaikban emlékeztek meg a jeles alkalomról.

Újra megjelent

A leleszi premontrei apátság története

A Csemadok Erdélyi János Területi Választmányja Pankovics Andrea szerkesztésében újra kiadta „A leleszi premontrei apátság története” című könyvet. A könyv 2013-as első kiadásakor sajnos csak alacsony példányszámban jelent meg, mely teljes terjedelemben olvasható a Magyar Közösségi Ház honlapján -nvt-magyarhaz.eu- e-könyv formájában valamint folytatásokban a Magyar Ház újságban. Néhány év elteltével szükségessé vált az újrakiadása, mely elsősorban a helyi és régióbeli (Bodrogek, Ung-vidék) lakosokat célozza meg, de mindenki számára érdekes, aki érdeklődik a történelem, a műemlékek, valamint Kelet-Felvidék iránt. Az újrakiadást a Bethlen Gábor Alap és Lelesz község önkormányzata támogatja.

A kiadvány átfogó áttekintést nyújt Kelet-Felvidék egyik kiemelkedő kulturális és szakrális műemlékéről, a leleszi premontrei apátságról. A Leleszen élő szerzőnő művében bemutatja Bodrogek meghatározó történelmi és turisztikai látványosságát, annak múltját és jelenét. Tartalmilag a könyv első része Bodrogek és Lelesz rövid történetével és tájleírásával foglalkozik. A továbbiakban pedig részletesen bemutatja az apátság történetét és az apátságot érintő történelmi eseményeket az alapítástól kezdve egészen a közelmúltig. A pusztá tényeken túl fényképfelvételeken és korabeli idézeteken keresztül ismerhetjük meg a régióban csak „kastélyként” emlegetett apátságot. A könyv kitér az apátság épületeinek - a kápolna, a rendház, a templom és a levéltár - bemutatására, részletezi berendezésüket és az ott végzett munkát. Végül röviden ismerteti a premontrei rend megalakulásának történetét.

A könyv -a leleszi szerző- Pankovics Andrea, magyar szakos tanár alapos kutatómunkájának és Tomojka Vojtko Béla grafikai tervezésének és szerkesztésének az eredménye. Ízelítőt nyújt régióink múltjából, mely a szülőföld iránti szeretettel és tisztelettel átszőve őrzi és mutatja be a leleszi premontreiek apátságát. A szerző könyvét ezekkel a gondolatokkal zárja: „Váltották egymást a történelmi korok, cserélődtek a prépostság gazdái is, és nem ugyanazok az emberek koptatják a visszhangzó folyosókat, mint nyolcszáz évvel ezelőtt. A monostor marad csak változatlan, hirdelve az isteni gondviselés dicsőségét, mely a századok viharában a pusztulástól megóvta.”

Gabri Kornélia

A szeptemberi iskolakezdők számíthatnak a Rákóczi Szövetségtől kapott táskájukra

Elkezdődött a Rákóczi Szövetség 2020-as iskolatáska programja

A Rákóczi Szövetség a leendő magyar elsősök számára megkezdte az iskolatáskák kiszállítását. A tanévkezdéskor minden magyar iskolába lépő kisdíák átveheti iskolatáskáját a tanítóktól.

A napokban körvonalazódik az iskolákban a beiratkozás menete. A koronavírus-járvány miatt korlátozások vannak érvényben, így a leendő elsősök jelenléte nélkül történik majd a beiratkozás.

Elmaradnak a beiratkozási ünnepségek, de a gyerekek új iskolatáskája már raktáron van.

A Felvidéken minden gyermek, aki szeptemberben magyar iskolában kezd meg tanulmányait, jó minőségű iskolatáskát kap ajándékba. Ezúton is

Írta: Pósa Homoly Erzsó,
felvidék.ma, 2020.04.03.

arra biztatunk minden szülőt, akinek iskolaköteles kisdíákja van, hogy a magyar iskola mellett tegye le a voksát.

A legjobb döntés, ha magyar gyermekének a magyar iskolát választja.

Ezt a helyes döntést a Rákóczi Szövetség a 2020/2021-es tanévben is elismeri és megköszöni.

„Az iskolatáskákat a gyermek magyar iskolába íratása alkalmából ajándékozunk, megköszönve a helyes és felelős döntést, amelyet a szülők tettek gyermekük és közösségük jövője érdekében” – írja Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke.

Levelében, melyet a szülőknek címez, kifejti:

„Meggyőződésünk, hogy a magyar iskolaválasztás előnyökkel jár, és olyan többlétudást jelent, amelyet máshol nem lehet megszerezni. A szeptemberi iskolakezdést követően szeretnénk személyesen is találkozni Önökkel és átadni a magyar összefogást jelképező ösztöndíjunkt, ezzel is megköszönve a felelős döntésüket” – fejtette ki Csáky Csongor.

A jó minőségű iskolatáskák ezekben a hetekben érkeznek meg a Felvidékre a Rákóczi Hálózat partnereihez.

A zselizi Mira Office kereskedelmi cég a Felvidéken 25 város és vidéke célalap munkáját ellátó civil szervezet vezetőjéhez juttatja el a szeptemberi iskolakezdők táskáit. A tavalyi beiratkozási számokból indultak ki, s raktáron van fele-fele arányban ennek megfelelő lányos és fiús táska, mely a Felvidéken összesen 232 településre jut majd el.

Információink szerint az alapiskolai beiratkozások Szlovákiában 2020. április 15-től április 30-ig elektronikusan zajlanak a gyermekek személyes jelenléte nélkül.

A célalapvezetők együttműködve az iskolák igazgatóságával a következő hetekben összesítik a leendő elsősök pontos számát is.

„Tekintettel a kialakult járványhelyzetre és a beiratkozások rendhagyó voltára, azt szeretnénk kérni, hogy mindenki lehetőségeihez mérten minden csatornán jelezze az iskolák és a szülők felé, hogy az iskolatáskák megérkeztek és rendelkezésére állnak a gyermekeknek. A táskákat ugyanakkor a tanévkezdés napján kapják majd meg a gyermekek az iskolában” – írta Gabri Rudolf, a nagykaposi Rákóczi Hálózat elnöke.

A Rákóczi Szövetség a felvidéki és a többi külföldi régióban intenzív médiakampányt folytat annak érdekében, hogy felhívja a családok figyelmét arra, hogy az iskolaválasztás hosszú távon meghatározza a gyermek sorsát és a magyar közösségek fennmaradását.

A magyar iskolaválasztás előnyökkel jár

A Rákóczi Szövetség arra kéri a külföldi magyar családokat, válasszanak iskolaköteles gyermeküknek magyar iskolát. A külföldi régiókban a következő hetekben, hónapokban a szülőknek arról kell dönteniük, hogy iskolakötelessé váló gyermeküket milyen nyelvű iskolába íratják. A magyar iskolaválasztás biztosítja a magyar közösségek megmaradását, a magyar nyelv és kultúra továbbadásával, valamint többlétudást és nagyobb kapcsolatrendszert biztosít a gyermeknek a két nyelv, két kultúra oktatásán keresztül.

A Kaposkelecsényi Bercsényi Miklós CSEMADOK
Alapszervezet

Mesés rajzpályázatot hirdet

Ung-vidéki mesék és mondák

A Géczy Lajos által összegyűjtött mesék és mondák minden alkalommal
felolvasásra kerülnek.
A felolvasott meséket a Facebook-on, videón tesszük közzé.

· MÉSÉK MINDEN PÉNTEKEN · DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR ·

A tetszőleges technikával készített alkotásokat névvel, e-mail címmel, telefonszámmal,
a készítő nevével, életkorával és mese címével kérjük
az ungvidekimesek@gmail.com címre elküldeni.

„ A KŐ MARAD...”

2020. június 6-án került sor a sátoraljaújrhelyi Patrónus Alapítvány által a TRIANONI BÉKEDIKTÁTUM 100. évfordulójára állított Centenárium Turul-szobor átadására.

Matl Péter szobrászművész alkotását Orbán Viktor Magyarország miniszterelnöke részvételével leplezték le. A szobor megálmodója és fő kivitelezője a Patrónus Alapítvány, kurátora a rendezvény keretében egy újabb kezdeménnyel élt. Várja a Magyar Kálvária stációin eddig nem szereplő elcsatolt településekről érkező újabb emlékező köveket, melyek a szobor közelében kerülnek elhelyezésre. Az első kő már meg is érkezett Nagykaposról, melyet a helyi Magyar Ház készített.

Azon települések, amelyek szeretnék csatlakozni a kezdeményezéshez, az alábbi elérhetőségen jelezzék:

patronusalapitvany1@gmail.com

12 ÉRV A MAGYAR ISKOLAVÁLASZTÁS MELLETT

ÖRÖKSÉG

Az évszázadokon át továbbadott magyar nyelv és kultúra olyan érték, amelyet megőrizni erkölcsi kötelesség.

KÖZÖSSÉG

A magyar iskola a magyar közösség fennmaradásának záloga

IDENTITÁS

A magyar iskola kialakítja a gyermek biztos identitását, ami abban segíti, hogy a szűkebb és tágabb közösségében, így az egész Kárpát-medencében otthon érezze magát.

KIZÁRÓLAGOSSÁG

A magyar nyelv és a magyar kultúra csak magyar iskolában sajátítható el.

ÉRVÉNYESÜLÉS

A magyar iskola nagyobb érvényesülést jelent, mert több tudást, több ismeretet nyújt, hiszen két nyelvet, két kultúrát tanít.

KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG

A vegyes családban élő gyermek számára is a legjobb választás a magyar iskola, abban az esetben is, ha a szülő nem magyar iskolában tanult.

HATÉKONYSÁG

Tudományosan bizonyított tény, hogy az ismeretek megszerzésének leghatékonyabb módja az anyanyelven történő tanulás.

VERSENYKÉPESSÉG

A magyar iskolák versenyképes tudást nyújtanak, mert jól felszereltek és felkészült pedagógusok várják a gyermekeket.

LEHETŐSÉG

A magyar iskolába járó gyermek számára könnyen elérhetővé válik a hazai mellett a magyarországi felsőoktatás, illetve a munkaerőpiac is.

TÁMOGATÁS

A magyar intézménybe járó diákok minden évben számíthatnak a magyar állam anyagi támogatására.

PROGRAMOK

A Rákóczi Szövetség Kárpát-medencei magyarságot megszólító programjai elérhetővé válnak a magyar iskolák diákjai számára.

AJÁNDÉK

A Rákóczi Szövetség minden magyar iskolába lépő gyermeknek felajánl egy jó minőségű iskolatáskát és a magyar összefogást jelképező ösztöndíjat.

RÁKÓCZI
SZÖVETSÉG

Kiadta a Nagykapos és Vidéke Társulás. Nyilvántartási szám: EV 4922/14, ISSN 2453-8094.

Postacím: Csepely 64, 079 01 Nagykapos. ičo/reg.szám: 35538368

Felelős szerkesztő: Gabri Rudolf. Nyomdai előkészítés: Tomojka Vojtko Béla. E-mail: nvtmagyarhaz@gmail.com.

Kereskedelmi forgalomba nem hozható. Példányszám: 1000. Megjelenik évente négyszer.

nka
Nemzeti
Kulturális Alap

**RÁKÓCZI
SZÖVETSÉG**